

Білоцерківський національний аграрний університет
Економічний факультет
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

	<p>СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СТРАТЕГІЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ АГРОСФЕРИ»</p> <p>Галузь знань – 07 «Управління та адміністрування» Спеціальність – 073 «Менеджмент» Освітня програма – «Менеджмент»</p>
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Компонент освітньої програми	обов'язковий
Кількість кредитів ECTS / загальна кількість годин	4 кредити / 120 годин
Семестр	3
Форма контролю	іспит
Мова викладання	українська
<p>Профайл викладача</p> 	<p>Варченко Ольга Миронівна Посада: професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Вчене звання: професор Науковий ступінь: доктор економічних наук Робоче місце: навчальний корпус №4 (пл. Соборна, 8/1), 125 ауд. E-mail: Olga.Varchenko@btsau.edu.ua Зв'язок з викладачем: :+380676043412</p>
Опис дисципліни	<p>Дисципліна «Стратегія сталого розвитку агросфери» дозволяє одержати базові уявлення про глобальні екологічні проблеми та підходи до практичної реалізації принципів концепції сталого розвитку, висвітлює тенденції розвитку зеленої економіки, кліматичної політики, викладаються питання участі міжнародного співтовариства, держав і бізнесу в реалізації концепції, її соціальні та гендерні аспекти. Велику увагу приділено особливостям реалізації концепції сталого розвитку в агросфері України.</p>
Передумови для вивчення дисципліни	<p>Обов'язкова навчальна дисципліна «Стратегія сталого розвитку агросфери» базується на знаннях таких дисциплін як «Стратегічний менеджмент», «Аналіз господарської діяльності», «Менеджмент організацій», «Методологія й організація наукових досліджень», «Програмне забезпечення та інформаційні системи в менеджменті», «Стратегічний аналіз», «Управління проектами», які вивчались</p>

	здобувачами на першому (бакалаврському) та другому (магістерському) рівнях вищої освіти.
Мета вивчення дисципліни	Метою вивчення дисципліни «Стратегія сталого розвитку агросфери» є формування у магістра навичок узагальнення на основі критичного аналізу наявної наукової інформації та власних знань, одержаних за програмою підготовки, різних за масштабами проблем, пов'язаних зі взаємодією природи та суспільства, та розробки і прийняття раціональних управлінських рішень щодо реалізації принципів сталого розвитку бізнесовими структурами у практичній діяльності.
Формат дисципліни	Для денної форми навчання дисципліна викладається в очному форматі, із застосуванням мультимедійних засобів. За необхідності передбачено індивідуальні графіки, дистанційна форма навчання, тощо. Використовуються платформи Moodle, ZOOM. Формат проведення дисципліни є змішаним: поєднання традиційних форм навчання з елементами дистанційного навчання.
Очікувані результати навчання	<p>РН 1.1. Вміти охарактеризувати основні передумови утвердження концепції сталого розвитку на світовому і національних рівнях; розуміти необхідність поєднання зусиль держави і бізнесу у забезпеченні реалізації концепції сталого розвитку; обґрунтувати необхідність переходу вітчизняної економіки та її аграрного сектору на модель сталого розвитку.</p> <p>РН 1.2. Знати ознаки сучасного етапу глобалізації, основні напрями впливу світової економіки на розвиток вітчизняного сільськогосподарського виробництва; основні напрями та структуру експортних потоків сільськогосподарської продукції України; ризики сталого розвитку аграрного сектору економіки в сучасних умовах; механізми запобігання та зменшення негативних наслідків впливу глобального середовища на розвиток аграрного сектору вітчизняної економіки.</p> <p>РН 1.3. Вміти аналізувати сучасні тенденції розвитку світової агропродовольчої системи; обґрунтовувати вплив зростання відкритості вітчизняної економіки на сталість розвитку її аграрного сектору; пояснити необхідність застосування превентивних і компенсаційних заходів з метою забезпечення і підтримання сталого розвитку аграрного сектору.</p> <p>РН 1.4. Мати знання щодо глобальних проблем та особливостей їх прояву, вміти систематизувати глобальні проблеми та обґрунтовувати напрями прийняття управлінських рішень щодо їх вирішення у рамках забезпечення збалансованого розвитку підприємницьких структур різних видів.</p> <p>РН 1.5. Знати основні сучасні проблеми розвитку світової спільноти; ключові положення концепції сталого розвитку; перелік основних подій і заходів щодо сприяння переходу до сталого розвитку на світовому рівні; вміти обґрунтовувати напрями екологізації вітчизняного сільськогосподарського виробництва; знати стратегічні цілі розвитку аграрного сектору економіки, пов'язані з необхідністю переходу аграрного сектору на модель сталого розвитку та пропонувати раціональні рішення щодо її реалізації у діяльності підприємницьких структур.</p> <p>РН 1.6. Вміти систематизувати сучасні проблеми щодо переходу бізнесових структур до сталого розвитку.</p>

РН 2.1. Вміти комплексно аналізувати макроекономічний стан та соціально-економічні тенденції розвитку агросфери та обґрунтувати основні напрями забезпечення її збалансованого розвитку.

РН 2.2. Володіти навичками оцінювання природно-ресурсного потенціалу економічних систем різного рівня та ефективності його використання, вміти обґрунтувати управлінські дії щодо збереження та раціонального використання на різних рівнях економічних систем.

РН 2.3. Вміти ідентифікувати основні еколого-економічні проблеми розвитку агросфери (аграрний сектор, сільське господарство, сільська територія, підприємницька структура) та розробляти комплексну систему менеджменту щодо досягнення екологоорієнтованого їх розвитку.

РН 2.4. Мати навички ідентифікації викликів соціально-економічного розвитку економічних систем різного рівня та пропонувати інструменти та методи менеджменту щодо підвищення якості життя та життєвого середовища сільського населення.

РН 2.5. Вміти систематизувати форми та інструменти державної політики в області сталого розвитку та обґрунтувати напрями модернізації існуючих інструментів та розробляти дієві заходи та важелі регулювання та управління в сучасних умовах економічних систем різного рівня.

РН 2.6. Вміти виділяти можливості та нові виклики розвитку економічних систем різного рівня та обґрунтувати заходи щодо їх вирішення, зокрема, в пріоритетах зеленої економіки для України, альтернативних технологіях сільськогосподарського виробництва, тощо.

РН 14.1. Володіти навичками визначення взаємозв'язків і взаємовпливу екологічних, соціальних та економічних чинників на розвиток бізнесових структур, вміти обґрунтувати управлінські рішення щодо впливу держави і суспільства на основі інструментів регулювання та менеджменту економічними процесами на макро- і мікрорівнях в контексті сталого розвитку.

РН 14.2. Знати сутність категорії економічної сталості; послідовність дослідження економічних систем на основі системного аналізу; перелік основних внутрішніх чинників впливу на розвиток вітчизняної агросфери; вміти характеризувати зовнішні чинники, що впливають на розвиток вітчизняної агросфери на національному і глобальному рівнях; економічний зміст основних показників сталого розвитку на глобальному, національному, локальному, організаційному рівнях.

РН 14.3. Вміти комплексно аналізувати проблеми забезпечення економічної сталості сільського господарства, бізнесових структур; знаходити значення показників економічної сталості агросфери; оцінювати відносний рівень сталості економічного розвитку агросфери на підставі відповідних показників; розраховувати показники сталості на глобальному, національному та локальному рівнях та обґрунтувати раціональні управлінські рішення та оптимальні величини у розвитку бізнесових структур; знаходити джерела інформації одержання цих показників задля розробки і

	<p>прийняття раціональних управлінських рішень розвитку бізнесової структури.</p> <p>РН 14.4. Вміти розробляти заходи та інструменти менеджменту щодо запобігання впливу глобальних кліматичних змін у розвитку економічних систем (аграрного сектору, сільського господарства, сільської території, сільськогосподарського виробництва).</p> <p>РН 14.5. Мати навички щодо проведення практичних заходів та управлінських рішень щодо реалізацій принципів сталого розвитку аграрного сектору економіки, зокрема, диверсифікації економічної діяльності на селі, напрямів модернізації організаційно-фінансової підтримки сімейного фермерства, нейтралізації ризиків трудової міграції сільського населення, запровадженні альтернативних форм сільськогосподарського виробництва і т.д.</p>
<p>Структура курсу</p>	<p><i>Змістовий модуль 1. Теоретичні основи сталого розвитку</i></p> <p>Тема 1.1. Глобальні проблеми сучасності та концепція сталого розвитку.</p> <p>Тема 1.2. Кліматичні зміни та низьковуглецевий розвиток.</p> <p>Тема 1.3. Економічна сталість сільськогосподарського виробництва.</p> <p>Тема 1.4. Регіональний аспект економічної сталості агросфери.</p> <p><i>Змістовий модуль 2. Розвиток економічної бази сільського господарства як основи сталого розвитку</i></p> <p>Тема 2.1. Альтернативне сільськогосподарське виробництво.</p> <p>Тема 2.2. Соціальна складова сільських територій: основні елементи та інтерпретація ключових визначень.</p> <p>Тема 2.3. Життєве середовище і напрями його модернізації.</p> <p>Тема 2.4. Сільський розвиток: зміни на селі задля економічного зростання.</p> <p><i>Змістовий модуль 3. Сучасні проблеми України та пріоритетні напрями у реалізації принципів сталого розвитку підприємницькими структурами</i></p> <p>Тема 3.1. Концепція сталого розвитку: український контекст.</p> <p>Тема 3.2. Сучасні тенденції розвитку міжнародних агропродовольчих зв'язків з агробізнесом та їх вплив на перспективи забезпечення сталого розвитку аграрного сектору України.</p>
<p>Методи навчання</p>	<p>Під час лекційного курсу застосовуються презентації у програмі Microsoft Office Power Point, роздатковий матеріал (спеціально підготовлені кейси щодо практичної реалізації принципів сталого розвитку у реальній практиці бізнесовими структурами), дискусійне обговорення проблемних питань.</p> <p>Практичні заняття проводяться у вигляді семінарів-практикумів з розглядом реальних ситуацій із вітчизняної та зарубіжної практики.</p>
<p>Види контролю та критерії оцінювання</p>	<p>Поточний контроль: активність в дискусії на лекційних заняттях, усне опитування, перевірка виконання практичних завдань (доповідей, презентацій, есе, рефератів), завдань для самостійної роботи, індивідуального науково-дослідного завдання. Модульний контроль проводиться у письмовій формі та у формі тестування. Підсумковий контроль здійснюється у формі комп'ютерного тестування.</p>

Розподіл балів, що присвоюються здобувачам вищої освіти за підсумкового контролю «іспит»							
Види робіт	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Модульний контроль	ІНДЗ	Іспит	Загальний бал
Максимально можлива кількість балів	10	20	10	20	10	30	100
Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти							
За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою					
		іспит	залік				
90–100	A	Відмінно					
82–89	B	Добре					
75–81	C	Задовільно					
64–74	D						
60–63	E	Незадовільно (не зараховано) з можливістю повторного складання					
35–59	FX						
1–34	F	Незадовільно (не зараховано) з обов'язковим повторним вивченням					
Політика	<p>Політика щодо академічної доброчесності: очікується, що письмові роботи студентів будуть оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента (списування, відсутність посилань на використані джерела, фабрикація, фальсифікація, обман) є підставою для її незарахування викладачем. «Положення про академічну доброчесність у Білоцерківському національному аграрному університеті» розміщене на сайті університету https://cutt.ly/JErOhCw.</p> <p>Політика щодо відвідування занять: очікується, що магістри відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. Відпрацювання пропущених занять згідно графіку консультацій викладача. За об'єктивних причин навчання може відбуватись в он-лайн режимі.</p> <p>Політика щодо дедлайнів і перескладання: здобувачі мають дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт.</p> <p>Політика щодо виконання завдань: позитивно оцінюється відповідальність, старанність, креативність.</p>						
Рекомендовані джерела інформації	<p align="center">Нормативно-правові акти</p> <p>1. Цілі сталого розвитку 2016-2030 в Україні. URL: http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku</p> <p align="center">Основна література</p> <p>1. Концептуальні основи сталого розвитку агросфери: навч. посібник / О. М. Варченко, А. С. Даниленко, Д. Ф. Крисанова та ін.; за ред. О. М. Варченко. Біла Церква: БНАУ, 2016. 184 с.</p> <p>3. Сансебе Я., Димань Т.М. Основи сталого розвитку аграрного сектора Біла Церква, 2010. 300 с.</p> <p>4. Шубравська О. В., Бородіна О. М. Аграрний і сільський розвиток для зростання та оновлення української економіки: наукова ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». К., 2018. 152 с.</p> <p>5. Варченко О. М. Методичні рекомендації до проведення практичних занять, виконання самостійної роботи та ІНДЗ з дисципліни «Стратегія сталого розвитку агросфери» здобувачами другого</p>						

(магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 073 «Менеджмент». Біла Церква, 2021. 33 с.

Додаткова література

6. Сокур М. І., Шмандій В. М., Бабець Є. К., Білецький В. С. Екологічна безпека та економіка: монографія, 2020. 240 с.
7. Комитет по всемирной продовольственной безопасности Глобальный стратегический механизм в области продовольственной безопасности и питания. URL: <http://www.fao.org/3/MR173RU/mr173ru.pdf>
8. Европейская экономическая комиссия Организации Объединенных Наций. Рекомендации Конференции европейских статистиков для измерения устойчивого развития. URL: http://www.cisstat.com/sdgs/ECE_CES_31_Rus.pdf
9. Методичні рекомендації для врахування Цілей сталого розвитку в стратегіях розвитку територіальних громад. URL: https://www.undp.org/content/dam/ukraine/docs/DG/UNDP_MetRecommendation_v03.pdf
10. Мірошниченко В. В., Тьорло В. О. Парадигма формування зеленої економіки в Україні. URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/14570/Miroshnychenko_Paradyhma_formuvannia_zelenoi_ekonomiky_v_Ukraini.pdf?sequence=1&isAllowed=y.
11. Frederic Zahm, Lionel Vilain, Philippe Viaux, Philippe Girardin. Assessing farm sustainability with the IDEA method – From the concept of agriculture sustainability to case studies on farms// Sustainable Development 16(4): July 2008. 271-281. DOI: 10.1002/sd. 380.
12. Human Development Report 1990-2019. URL: <http://hdr.undp.org/en/global-reports>
13. Indicators of Sustainable Development: Framework and Methodologies. Background Paper no.3. UN Commission on Sustainable Development. N.Y., 2001. URL: https://www.un.org/esa/sustdev/csd/csd9_indi_bp3.pdf
14. OECD Environmental Indicators. Development, Measurement and Use. OECD, Paris, 2019. URL: <http://www.oecd.org/environment/indicators-modelling-outlooks/24993546.pdf>.